

Grote kans op leverbotinfecties

Na een aantal jaren met relatief weinig leverbot, moeten veehouders de komende winter rekening houden met een ernstige leverbotbesmetting. In het noordwesten, westen en zuidwesten van Nederland zijn de risico's het grootst.

Schapen die in deze gebieden hebben geweid, lopen een vergrote kans op acute leverbot (hierbij dringen duizenden jonge leverbotjes de lever binnen, wat kan leiden tot een plotselinge dood). Bij runderen zijn de verschijnselen vaak sluimerend en onduidelijk. De grootste schade ontstaat meestal door langzame melkproductiedaling, minder groei, vruchtbaarheidsproblemen en algemene weerstandsvermindering. Daarnaast verhoogt een besmetting met leverbot in combinatie met een salmonellabesmetting de kans op het ontstaan van salmonelladragers en heeft de aanpak van leverbot een gunstig effect op de beheersing van salmonellose. Meer informatie hierover is te lezen in de folder "aanpak leverbot op melkveebedrijven met een salmonella-infectie". Deze is te downloaden via www.gddeventer.com (kies 'Rund voor dierhouders').

Lammert Moll op zoek naar leverbotlakken

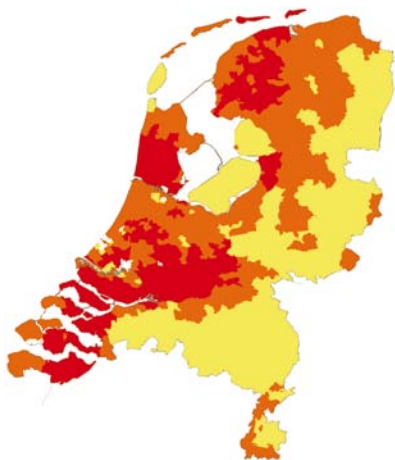
Leverbot

De leverbotziekte, die voornamelijk voorkomt bij runderen, schapen en geiten, wordt veroorzaakt door een platworm (leverbot) die zich in de lever bevindt. In de levenscyclus (zie figuur 1) van de leverbot speelt de leverbotlak (*Galba truncatula*) een belangrijke rol. Deze slak, die vooral leeft in vochtige gebieden, wordt ook wel de 'tussengastheer' genoemd: leverboteieren komen met de mest van met leverbot besmette herkauwers op het land, uit deze eieren komen larfjes die alleen kunnen overleven in de leverbotlak, als de larfjes zich in de slak ontwikkeld hebben tot staartlarve verlaten ze de slak om zich op het weiland af te zetten als infectieuze cysten. Deze worden weer met het gras opgegeten door de herkauwers.

De belangrijkste infectieperiode voor rundvee is de periode van augustus tot en met november; daarna worden de dieren vaak opgesteld. Voor schapen, die gedurende de winter worden geweid, is in de gehele weideperiode vanaf augustus tot maart een besmetting met leverbot mogelijk.

Voorlopige leverbotprognose 2012 - 2013

De Werkgroep Leverbotprognose verwacht dat vooral in de leverbotgebieden in West-Nederland in augustus een leverbotinfectie is afgezet op het gras. Op de kaart zijn de risicogebieden duidelijk aangegeven.

■ = ernstig, ■ = groot,
■ = gering

Monitoring leverbot

Nadat in 1965 tienduizenden schapen stierven door leverbot, werd in 1968 de leverbotprognosecommissie (nu 'Werkgroep Leverbotprognose' genoemd) ingesteld. De taak van deze werkgroep is het voorspellen van de kans op leverbotinfecties. Doel is vooral het zoveel mogelijk voorkomen van leverbot. Behalve informatie over preventieve maatregelen geeft de Werkgroep ook behandeladviezen, waarbij er veel aandacht is voor het terugdringen van het geneesmiddelengebruik. Om de voorspelling te kunnen doen, wordt de slakkendichtheid en het percentage geïnfecteerde slakken op geselecteerde bedrijven bepaald. Ook verzamelt de Werkgroep temperatuur- en neerslaggegevens. Daarnaast worden gegevens uit bloed-, mest-, tankmelk- en pathologisch onderzoek geanalyseerd. Aan de hand van alle verzamelde gegevens wordt elk jaar in september en november een voorspelling gedaan over de kans op een leverbotbesmetting.

GD Quickscan Leverbot

Om een goed beeld te krijgen van de leverbotsituatie op uw bedrijf kunt u o.a. gebruikmaken van de GD QuickScan Leverbot. Deze QuickScan bestaat uit een tankmelktest en een bloedonderzoek van 5 dieren. De uitslag van de tankmelktest vertelt iets

over de leverbotsituatie van het melkvee en het bloedonderzoek kan iets aangeven over het voorkomen van leverbot bij uw jongvee of schapen.

Algemeen advies

Op bedrijven waar leverbot voorkomt gelden de volgende algemene adviezen:

- In september en november staat de leverbotvoorspelling in de landbouwbladen; het opvolgen van de adviezen kan vooral bij schapen veel leverbotslachtoffers voorkomen;
- Weid dieren in de herfst en de winter zoveel mogelijk op droge en hooggelegen percelen;
- Laat van tijd tot tijd uw tankmelk, bloed en mest onderzoeken op leverbot;
- Aan de hand van het in kaart brengen van de percelen met leverbotslakken (kartering) kan de GD u een overzicht geven van de leverbotgevaarlijke percelen op uw bedrijf.

Advies voor rundveehouders

Voor rundveeouders gelden de volgende adviezen:

- Ongeveer 2 tot 4 weken na het opstallen van jongvee is éénmalig behandelen met triclabendazol voldoende als een infectie is aangetoond;
- Melkgevende dieren kunnen alleen aan het begin van de droogstand (6 tot 8 weken voor afkalven) worden behandeld (triclabendazol of clorsulon) of via de cascaderegeling onder toezicht van de dierenarts met oxcyclozanide.

Hiernaast is het verstandig er rekening mee te houden dat de leverbotbesmetting meestal vanaf augustus op het gras wordt afgezet. Vooral het melkvee (incl. de droogstaande koeien en pinken die op korte termijn aan de melk komen) moet vanaf die periode niet meer geweid worden op percelen waar de leverbotslak mogelijk aanwezig is. Jongvee dat in die periode wel op besmette percelen heeft gelopen kan na het opstallen worden behandeld.

Advies voor schapen- en geitenhouders

Voor schapen- en geitenhouders gelden de volgende adviezen:

- Voor behandeling is triclabendazol en closantel beschikbaar, waarbij het grote voordeel van triclabendazol is dat het ook de zeer jonge leverbotjes bestrijdt, waardoor de kans op acute leverbot (plotselinge sterfte) bij schapen en geiten kan worden voorkomen.

- Dieren die in de winter niet of nauwelijks worden opgesteld (vooral schapen) zullen veelal met tussenpozen van zes tot acht weken opnieuw moeten worden behandeld, indien ze op leverbotgevaarlijke percelen blijven lopen.

Algemeen geldt dat het houden van schapen op potentiële leverbotpercelen wordt afgeraden omdat die in de winter gemakkelijker een leverbotbesmetting voor het volgend najaar kunnen versterken. Daarnaast zal het in de winter houden van schapen op de percelen waar de leverbotslak is gevonden, de kans vergroten dat er schapen zeer ernstig ziek worden of zelfs sterven.

Inscharen van schapen kan alleen in overweging worden genomen als de zekerheid bestaat dat alle schapen voor inscharen voldoende zijn behandeld tegen leverbot. Indien de schapen langer dan twee maanden worden ingeschaard, zal het koppel om de 6 tot 8 weken moeten worden behandeld tegen leverbot.

FIGUUR 1: Leverbotcyclus